

УДК 343.28

О.П. Горох,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри кримінального та кримінального
процесуального права Національного університету
“Києво-Могилянська академія”, м. Київ

ПІДСТАВИ ТА УМОВИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ З ВИПРОБУВАННЯМ ВАГІТНИХ ЖІНОК І ЖІНОК, ЯКІ МАЮТЬ ДІТЕЙ ВІКОМ ДО СЕМИ РОКІВ

У статті досліджено підстави та умови звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років (ст. 79 КК). Висвітлені теоретичні та прикладні проблеми визначення підстав та умов звільнення від відбування покарання з випробуванням цієї категорії жінок.

Ключові слова: звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років; підстави звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років; умови звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років.

В статье исследованы основания и условия освобождения от отбывания наказания с испытанием беременных женщин и женщин, имеющих детей возрастом до семи лет (ст. 79 УК). Освещены теоретические и прикладные проблемы определения оснований и условий освобождения от отбывания наказания с испытанием женщин этой категории.

Ключевые слова: освобождение от отбывания наказания с испытанием беременных женщин и женщин, имеющих детей возрастом до семи лет; основания освобождения от отбывания наказания с испытанием беременных женщин и женщин, имеющих детей возрастом до семи лет; условия освобождения от отбывания наказания с испытанием беременных женщин и женщин, имеющих детей возрастом до семи лет.

Статистичні дані щодо кількості засуджених в Україні жінок вражають. Щороку майже кожна десята засуджена особа в нашій країні – жіночої статі. Наприклад, у 2007 р. частка засуджених жінок серед загальної кількості засуджених за всіма злочинами становила 11,9 %. У 2017 р. частка таких засуджених жінок майже не зменшилася і становила 11,4 %. [1]. Чимало з цих жінок на момент засудження стають вагітними або вже мають дітей. Закон ставить інтереси дитини, її виховання, нормальні умови життя для вагітної жінки вище, ніж негайне виконання покарання, і навіть вище, ніж реалізацію цілей кримінальної відповідальності [2, с. 7]. У зв'язку з цим у Кримінальному кодексі України (далі – КК) передбачено спеціальний вид звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років (ст. 79 КК).

Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітної жінки або жінки, яка має дітей віком до семи років, можливе за наявності певних передумов, підстав та умов. І якщо стосовно передумови звільнення жінки від відбування покарання на підставі ч. 1 ст. 79 КК дискусій зазвичай у науці не виникає (такою передумовою є засудження вагітної жінки або жінки, яка має дітей віком до семи років, до певного виду покарання), то стосовно підстав та умов такого звільнення від відбування покарання одностайності поглядів серед юристів не спостерігається.

За змістом ч. 1 ст. 79 КК звільнення від відбування покарання з випробуванням застосовується у разі встановлення судом: 1) стану вагітності жінки або 2) наявності у жінки дітей віком до семи років.

Зазначена редакція закону дозволяє вітчизняним юристам стверджувати про те, що стан вагітності жінки на момент призначення покарання або наявність у неї хоча б однієї дитини є вичерпними підставами для звільнення засудженої жінки від відбування покарання з випробуванням у порядку ст. 79 КК [3, с. 96; 4, с. 216]. Водночас інші українські вчені переконані в тому, що самі по собі стан вагітності жінки або наявність у неї дитини не є самодостатніми підставами для ухвалення судом рішення про можливість звільнення її від відбування покарання в аналізованому випадку. Крім цих обставин, суд має ще врахувати обставини, що характеризують тяжкість вчиненого злочину, особу винної та інші обставини справи [5, с. 168; 6, с. 310; 7, с. 91; 8, с. 234].

У вітчизняній судовій практиці це питання також вирішується неоднозначно. З огляду на вивчені справи (нами вивчено 606 судових рішень) можемо констатувати, що у 7,2 % рішень суди під час ухвалення рішень як підставу застосування ст. 79 КК називали лише стан вагітності жінки на момент її засудження або наявність у жінки дітей віком до семи років. Утім, у більшості судових рішень (92,8 %) суди враховували й інші обставини, що характеризують, зокрема, тяжкість вчиненого жінкою злочину та особистісні характеристики винної.

В основі зазначених суперечностей вчених і практиків стосовно аналізованого питання нескладно помітити різне бачення правової природи звільнення засудженої жінки, що стала вагітною або має дитину, від відбування покарання з випробуванням. Юристи, які вважають, що застосування цього виду звільнення від відбування покарання залежить також і від інших обставин, розглядають цей вид звільнення засудженої жінки від відбування покарання як різновид (спеціальний вид, специфічний вид) звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК). А тому вони наголошують, що під час вирішення судом питання про застосування ст. 79 КК суд, оцінюючи можливість виправлення засудженої без відбування покарання, має враховувати ті самі обставини, що й у разі застосування ст. 75 КК. Ті ж юристи, які наголошують на самодостатності стану вагітності жінки або наявності у неї дитини як підстав для застосування ст. 79 КК, вбачають у цьому виді звільнення від відбування покарання з випробуванням його самостійну, унікальну правову природу. У пошуку істини щодо цього питання будемо дотримуватися *aurea mediocritas*.

Історичні корені аналізованого виду звільнення від відбування покарання сягають норм про відстрочку виконання вироку. У результаті успішно проведеного правового експерименту у семи жіночих виправно-трудовах колоніях Росії та України упродовж 1990–1991 рр., у кримінальне законодавство РСФРР у 1992 р. (ст. 46²) та УРСР (ст. 46¹, ст. 46²) у 1994 р. було введено норми про відстрочку виконання та відбування покарання вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до трьох років [9, с. 24; 10, с. 30–33]. В основі такого законодавчого рішення був, передусім, гуманізм стосовно дитини та жінки [11, с. 19].

Відповідно до ч. 3 ст. 46¹ КК УРСР 1960 р. у разі призначення покарання вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до трьох років, крім засуджених до позбавлення волі на строк більш як п'ять років за тяжкі злочини, суд міг відстрочити виконання вироку. Своєю чергою, згідно з ч. 1 ст. 46² КК УРСР 1960 р. засудженим жінкам, які завагітніли або народили дітей під час відбування покарання, крім засуджених до позбавлення волі на строк більш як п'ять років за тяжкі злочини, суд за поданням адміністрації виправно-трудової установи, погодженим із прокурором, міг відстрочити відбування покарання [12]. Ці норми застосовувалися на різних стадіях кримінального провадження: під час ухвалення вироку та виконання вироку відповідно. Як підстави застосування ч. 3 ст. 46¹ та ч. 1 ст. 46² КК УРСР 1960 р. законодавець в обох нормах заклав виключно стан вагітності жінок та наявність на їхньому утриманні малолітніх дітей. Урахування інших обставин справи у разі застосування відстрочки виконання або відбування покарання від суду не вимагалось. Однак застосування цих норм законодавець залишив на розсуд суду.

У Кримінальному кодексі України 2001 р. (завдяки правонаступництву) зазначені норми про відстрочку виконання або відбування покарання вироку вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до трьох років, були трансформовані в норми про звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років (ч. 1 ст. 79 КК), та звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (ч. 1 ст. 83 КК), відповідно. Будь-яких нових підстав для звільнення від відбування покарання жінок (окрім врахування того, що вони є вагітними та мають малолітніх дітей) для застосування ч. 1 ст. 79 КК та ч. 1 ст. 83 КК законодавець у цих нормах не встановив.

Тут доречно нагадати зміст поняття “підстава”: “те головне, на чому базується, ґрунтується що-небудь”, “те, чим пояснюються, виправдовуються вчинки, поведінка...” [13, с. 505]. Буквальне тлумачення та логічний аналіз положень ч. 1 ст. 79 КК та ч. 1 ст. 83 КК дають нам змогу зробити висновок про те, що підставами застосування аналізованих видів звільнення від відбування покарання є виключно наявність у жінки вагітності або дітей віком до семи та трьох років відповідно. Саме цими обставинами виправдовується розгляд судом питання про застосування звільнення від відбування покарання жінки під час ухвалення вироку (ч. 1 ст. 79 КК) або під час виконання вироку (ч. 1 ст. 83 КК).

Утім, усебічний захист інтересів дитини був би очевидно неповним, якби під час ухвалення такого рішення суд не враховував й інших обставин справи. Державі не байдуже, з ким і в яких умовах ростиме й виховуватиметься дитина, чи матиме вона належне піклування й турботу. Адже саме в інтересах, насамперед, дитини ухвалюється рішення про звільнення від відбування покарання її матері. У такому разі суду, вважаємо, не обійтися без повного оцінювання обставин, що характеризують тяжкість вчиненого жінкою злочину (зокрема здійснення нею посягання на певний об’єкт правової охорони, використання певного способу та знарядь вчиненого злочину, мотиви вчинення злочину) та розкривають особистісні характеристики засудженої жінки (зокрема її характеристики за місцем проживання та роботи, ставлення жінки до вживання алкогольних напоїв, наркотичних засобів, її перебування на наркологічному та психіатричному обліках, її кримінальне минуле, створення умов для утримання та виховання дитини). Наприклад, Апеляційний суд Волинської області у своїй ухвалі від 16 серпня 2011 р., скасовуючи вирок суду першої інстанції, яким засуджену за ч. 2 ст. 307 КК було звільнено від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 79 КК, цілком справедливо зазначив: “злочин, вчинений ОСОБА_1 згідно з ст. 12 КК України відноситься до категорії тяжких, є умисним, вчинений повторно, що надає йому підвищеної суспільної небезпеки. Крім того, ОСОБА_1 була вже тричі судима за аналогічні злочини, судимості не зняті і непогашені, повторно вчинила злочини в сфері незаконного обігу наркотичних засобів, що свідчить про її вперте небажання стати на шлях виправлення” [14]. Який позитивний життєвий досвід може передати своїй дитині така мати?

Тому не випадково законодавець закріпив аналізований вид звільнення від відбування покарання саме як факультативний, а не обов’язковий. Інакше будь-яка жінка, що завагітніла або має дитину, незалежно від обставин вчиненого нею злочину та її особистих характеристик, могла б претендувати на беззаперечне звільнення її від відбування покарання на підставі ст. 79 КК. У такому разі суд був би зобов’язаний звільнити на підставі ст. 79 КК, зокрема, і жінку, яка засуджена за злісне невиконання обов’язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування (ст. 166 КК), вчинила насильницький злочин проти дитини. Дискреційне право суду на застосування ст. 79 КК стає на заваді і випадкам, коли кмітливі жінки-злочинці, щоб уникнути покарання з підстав, зазначених у ч. 1 ст. 79 КК, прагнуть завагітніти або усиновити дитину, подальша доля якої, насправді, їх не цікавить (такі випадки, на жаль, непоодинокі в судовій практиці).

Отже, обставини, що характеризують тяжкість вчиненого злочину, особу винної, та інші, на нашу думку, суд має брати до уваги під час ухвалення рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Однак ці обставини слід оцінювати дещо в іншому аспекті, аніж у разі застосування ст. 75 КК. Суд за допомогою цих обставин має оцінити,

насамперед, можливість забезпечення засудженою жінкою виховання дитини, догляду за нею, не забуваючи, звісно ж, про можливість виправлення жінки без відбування покарання. Ці обставини є радше не підставами застосування ч. 1 ст. 79 КК, а умовами ухвалення позитивного рішення про можливість звільнення жінки від відбування покарання. Адже умова – це “необхідна обставина, яка робить можливим здійснення... чого-небудь...” [15, с. 441].

Видається, що подібних дискусій у теорії та практиці застосування закону можна було б уникнути, якби законодавець у ч. 1 ст. 79 КК закріпив положення на кшталт того, що закріплене в ч. 2 ст. 84 КК. У зв'язку з цим ми пропонуємо положення ч. 1 ст. 79 КК доповнити реченням: “Під час вирішення цього питання суд враховує тяжкість вчиненого злочину, особу засудженої та інші обставини справи”.

Під умовами звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років, ми розуміємо конкретні обставини справи, які дозволяють суду ухвалити (з урахуванням можливості виконання жінкою вимог, зазначених у ч. 5 ст. 79 КК) позитивне рішення про застосування щодо жінки ч. 1 ст. 79 КК.

Проаналізувавши судові рішення, можемо констатувати, що умовами звільнення від відбування покарання з випробуванням жінок на підставі ч. 1 ст. 79 КК у судовій практиці визнаються конкретні обставини справи, що характеризують ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винної, інші обставини справи. Розглянемо ці обставини.

Тяжкість злочину (як відомо) характеризується його типовим (ст. 12 КК) та індивідуальним ступенями. Типовий ступінь тяжкості вчиненого жінкою злочину було вказано лише у 29,6 % вивчених нами судових рішень про застосування ст. 79 КК, а індивідуальний ступінь тяжкості вчиненого жінкою злочину – лише у 23,3 % вивчених нами судових рішень. Найпоширенішими обставинами, що характеризують індивідуальний ступінь тяжкості вчиненого злочину, які враховувалися судами під час ухвалення рішень про застосування ст. 79 КК, є: добровільне відшкодування збитків (86,2 %), відсутність тяжких наслідків вчиненого злочину (17,4 %), другорядна (неактивна) роль під час вчинення злочину у співучасті (7,2 %). Інші обставини справи, що характеризують індивідуальний ступінь тяжкості вчиненого злочину, суди враховують украй рідко. Зокрема, предмет злочину враховано лише у 6,5 % вивчених нами судових рішень, потерпілого від злочину – у 3,6 % рішень, а девіантну поведінку потерпілого – у 2,9 % рішень.

Вважаємо, що під час ухвалення судом рішення про застосування положень ст. 79 КК важливого значення набуває об'єкт злочинного посягання. Доречно нагадати, що свого часу законодавець встановив пряму заборону на застосування відстрочки виконання покарання (ст. 46-1, п. 1 ч. 3 ст. 25-1 КК 1960 р.) щодо жінок, засуджуваних за особливо небезпечні злочини проти держави (статті 56–60, 62, 63, 63-1); бандитизм (ст. 69); умисне вбивство (статті 93, 94, 96, 234 п. “в”); умисне тяжке тілесне ушкодження (статті 101, 189-4 ч. 2); згвалтування, вчинене групою осіб, або згвалтування неповнолітньої, або згвалтування, що спричинило особливо тяжкі наслідки, а так само згвалтування малолітньої (ст. 117 частини 3 і 4); створення не передбачених законодавством воєнізованих формувань чи груп (ст. 187-6); особливо злісне хуліганство (ст. 206 ч. 3). І хоча нині законодавство будь-яких заборон на застосування ст. 79 КК щодо засуджених за ці злочини жінок не містить, вважаємо, що суди мають украй виважено застосовувати аналізований вид звільнення від відбування покарання за такі злочини. Наше застереження стосується також й інших умисних насильницьких злочинів проти особи, зокрема й тих, де життя, здоров'я, воля людини є додатковим об'єктом злочину (зокрема розбою, терористичних актів, торгівлі людьми, сутенерства). Обмежене застосування до засуджених за такі злочини жінок ст. 79 КК, на нашу думку, дасть змогу в подальшому запобігти можливому насильству в сім'ї з боку жінки.

В аналізованому контексті потрібно враховувати і потерпілого, стосовно якого було вчинено злочин, спосіб та знаряддя вчиненого злочину, мотиви його вчинення. Треба мати на увазі, що жорстоке поводження з дитиною, її експлуатація, примушування до жебракування та бродяжництва, вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини є підставами для позбавлення жінки батьківських прав

(п. 1 ч. 1 ст. 166 Сімейного кодексу України). Застосування ст. 79 КК щодо жінки, яка вчинила злочин щодо своєї дитини або з її використанням, видається нам недоцільним.

Вважаємо, що у разі застосування ст. 79 КК суд має враховувати також кількість епізодів злочинної діяльності засудженої жінки (ця обставина нерідко підкреслює стійкі негативні риси характеру злочинця). Саме ці обставини було, наприклад, обґрунтовано враховано у вирокі Апеляційного суду Волинської області від 30 листопада 2012 р. у справі № 0308/9047/2012, яким було скасовано вирок Луцького міськрайонного суду від 10 липня 2012 р. щодо застосування до засудженої за ч. 2 ст. 185 КК положень ч. 1 ст. 79 КК. Обґрунтовуючи ухвалені рішення, суд апеляційної інстанції справедливо зазначив: засуджена вчинила 8 корисливих злочинів середньої тяжкості, ці злочини вчиняла, коли стосовно неї було порушено кримінальну справу за ч. 1 ст. 185 КК та здійснювалося досудове слідство. Це свідчить про стійкість умислу останньої на зайняття злочинною діяльністю та вчинення суспільно небезпечних діянь. Суд також врахував, що засуджена не відшкодувала збитків потерпілим, не працює. Вчинені нею злочини є небезпечним суспільним явищем, а звільнення її від реальної міри покарання слугує прикладом для інших осіб про можливість уникнення покарання за порушення закону [16].

Окрім врахування обставин, що характеризують ступінь тяжкості вчиненого злочину, суд має врахувати особистісні характеристики засудженої, щодо якої вирішується питання про застосування ст. 79 КК.

Судова практика свідчить про те, що серед особистісних характеристик винуватої, які суд брав до уваги під час вирішення питання про застосування ст. 79 КК, є такі: шире каяття винуватої (83,9 %), визнання нею вини (29,6 %), активне сприяння розкриттю злочину (29,1 %), вибачення перед потерпілим (0,1 %); вчинення злочину вперше (27,8 %); позитивні характеристики жінки за місцем проживання (48,9 %), роботи (2,3 %) або навчання (0,5 %); те, що вона працює (1,8 %) або навчається (0,4 %); є особою молодого (7,4 %) або похилого віку (0,4 %); має незадовільний стан здоров'я (6,0 %) або пролікувалася від соціально небезпечних хвороб (1,2 %); проживає з сім'єю (1,8 %); утримує батьків (2,0 %) або хворих дітей чи батьків (4,4 %); є єдиною годувальницею в родині (0,2 %); має незадовільний матеріальний стан (1,8 %), проживає у важких матеріальних умовах (0,5 %), вчинила злочин унаслідок збігу тяжких особистих, сімейних (інших) обставин (4,6 %).

Як бачимо, особистісні дані жінок, щодо яких суди застосовують ст. 79 КК, характеризують жінку у зв'язку з вчиненням злочином або після вчинення злочину; її поведінку та життя до вчинення злочину; її індивідуальні, фізичні та інші властивості. Цей перелік характеристик мало чим відрізняється від переліку характеристик осіб, щодо яких суди застосовують ст. 75 КК. Утім, якщо у разі застосування ст. 75 КК такі характеристики мають засвідчувати можливість виправлення засудженого без відбування покарання, то у разі застосування ст. 79 КК суд повинен перекопатися, насамперед, у можливості засудженої забезпечити належні умови для утримання, розвитку та виховання дитини.

Варто погодитися з юристами стосовно того, що в аналізованому аспекті першочергового значення набувають дані, що характеризують спосіб життя жінки та побутові умови її проживання, її сімейний стан, відсутність у неї соціально небезпечних захворювань, відсутність фактів зловживання нею алкогольними напоями, наркотичними засобами або іншими одурманюючими речовинами [6, с. 310; 8, с. 234]. Доречно зазначити, що раніше відстрочка виконання вироку не застосовувалася до осіб, яким разом із покаранням за вчинений злочин призначалися заходи примусового лікування від алкоголізму або наркоманії, а також тих, які не пройшли повного курсу лікування венеричного захворювання (ст. 46-1, п. 2 ч. 3 ст. 25-1 КК 1960 р.).

Іншими обставинами справи, які має враховувати суд у разі застосування ст. 79 КК, слід визнати відсутність даних про: неналежне виконання жінкою своїх материнських обов'язків; перебування сім'ї засудженої жінки на обліку як неблагополучної; перебування жінки на обліку у лікаря нарколога чи психіатра; накладення стягнень за насильство в сім'ї, розпивання спиртних напоїв у громадських місцях; вчинення хуліганських дій тощо [7, с. 98–99].

У судовій практиці неоднозначно вирішується питання про можливість звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок або жінок, які мають дітей віком до семи років, що мають судимість. Узагальнення судової практики демонструє, що суди першої інстанції не завжди вбачають у наявності у жінки судимості перешкоди для застосування ст. 79 КК. За нашими даними, ці суди застосували ст. 79 КК до жінок, які мають судимість і знову вчинили злочин, у 14,4 % рішень. Деякі з таких жінок вчинили злочин під час іспитового строку (ст. 75 КК), були умовно-достроково звільнені від відбування покарання (ст. 81 КК), відбували більш м'яке покарання (ст. 82 КК), були амністовані (ст. 85 КК).

Позиція апеляційних судів та суду касаційної інстанції під час вирішення цього питання є більш суворою та принциповою (ми також підтримуємо її). Ці суди зазвичай скасовують вироки та ухвали судів про застосування ст. 79 КК до жінок, які, будучи *неодноразово* судимими, знову вчинили умисний злочин. Справедливо не вбачають ці суди можливості застосувати ст. 79 КК і до жінки, яка вчинила новий злочин під час іспитового строку. Така позиція судів ґрунтується на положеннях ч. 6 ст. 79, ч. 3 ст. 78 КК та роз'ясненнях, що містяться в п. 10 постанови Пленуму Верховного Суду України "Про практику призначення судами кримінального покарання" від 24 жовтня 2003 р. № 7. У цій постанові Пленум Верховного Суду України справедливо зазначив: зважаючи на зміст ч. 3 ст. 78 КК, у разі вчинення особою під час іспитового строку нового злочину суди мають розцінювати це як порушення умов застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням і призначати покарання за сукупністю вироків на підставі ст. 71 КК. У таких випадках повторне звільнення від відбування покарання з випробуванням є неприпустимим [17, с. 346].

Отже, підставами звільнення від відбування покарання з випробуванням жінок за ч. 1 ст. 79 КК є встановлення судом стану вагітності жінки або наявності у жінки дітей віком до семи років. Умовами – конкретні обставини справи, що характеризують ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винної, інші обставини справи, і які дозволяють суду ухвалити (з урахуванням можливості виконання жінкою вимог, зазначених у ч. 5 ст. 79 КК) позитивне рішення про застосування щодо жінки ч. 1 ст. 79 КК. Рішення суду як щодо встановлення підстав та умов застосування, так і щодо встановлення відсутності підстав та умов застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років, має бути належним чином мотивовано.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Звіт про склад засуджених 2007 року. Форма № 7. Звітність в електронній формі. Київ: Державна судова адміністрація України, 2008; Звіт про склад засуджених 2017 року. Форма № 7. Звітність в електронній формі. Київ: Державна судова адміністрація України, 2018.
2. Шимончук І.В. Застосування інституту звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей, та його роль у досягненні цілей кримінальної відповідальності. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2009. № 2. С. 1–10.
3. Денисова Т.А. Кримінальне покарання та функції його призначення і виконання за законодавством України: навч. посіб. Запоріжжя: ГУ ЗІДМУ. 2004. 152 с.
4. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (3-тє вид., перероб. та допов.) / за заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ: Алерта, КНТ; Центр учбової літератури, 2009. 964 с.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 4-тє вид., перероб. та допов. / відп. ред. С.С. Яценко. Київ: А.С.К., 2005. 848 с.
6. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1: Загальна частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-тє вид., допов. Харків: Право, 2013. 376 с.
7. Наумов О.О. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років: дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2015. 239 с.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-тє вид., перероб. та допов. Київ: Дакор, 2018. 1360 с.
9. Меркулова В.О. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей: окремі аспекти вдосконалення чинного кримінального законодавства. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 2. С. 24–30.
10. Петрова І.А. Отсрочка отбывания наказания беременным женщинам и женщинам, имеющим малолетних детей: дис. ... канд. юрид. наук. Москва, 2005. 221 с.

11. *Сабанин С.* Отсрочка отбывания наказания по ст. 46² УК. Советская юстиция. 1993. № 13. С. 19–20.
12. Про внесення змін і доповнень до законодавчих актів України щодо врегулювання деяких питань, пов'язаних з умовами відбування покарання засудженими: Закон України від 27 липня 1994 р. № 137/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 37. Ст. 342.
13. Словник української мови: [в 11 т.] [редкол.: І. К. Білодід (голова та ін.)]; АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. 1970–1980. Т. 6. Київ: Наук. думка, 1975. 832 с.
14. Архів Апеляційного суду Волинської області. Справа № 1-154/11.
15. Словник української мови: [в 11 т.] [редкол.: І. К. Білодід (голова та ін.)]; АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. 1970–1980. Т. 10. Київ: Наук. думка, 1979. 658 с.
16. Архів Апеляційного суду Волинської області. Справа № 0308/9047/2012.
17. Практика застосування Верховним Судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України / уклад. О.П. Горох; за заг. ред. А. А. Музики. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 524 с.

REFERENCES

1. Report about the Numerical Composition of Convicts in 2007. Form number 7. Reporting in electronic form. Kyiv: State Judicial Administration of Ukraine, 2008; Report about the Composition of the Convicts in 2017. Form No 7. Reporting in Electronic Form. Kyiv: State Judicial Administration of Ukraine, 2018 [in Ukrainian].
2. *Shymonchuk, I.V.*, 2009, Zastosuvannya instytutu zvil'nennya vid vidbuvannya pokarannya vahitnykh zhinok i zhinok, yaki mayut' malolitnikh ditey, ta yoho rol' u dosyahnenni tsiley kryminal'noyi vidpovidal'nosti. "Application of the Institute for Exemption from Serving Sentences for Pregnant Women and Women with Young Children and Its Role in Achieving the Objectives of Criminal Responsibility", Scientific Herald of Lviv State University of Internal Affairs 2, 1–10 [in Ukrainian].
3. *Denysova, T.A.*, 2004, Kryminal'ne pokarannya ta funktsiyi yoho pryznachennya i vykonannya za zakonodavstvom Ukrayiny: navch. posib. "Criminal Punishment and Functions of Its Appointment and Execution under the Legislation of Ukraine: Curriculum Vitae: manual, Zaporizhia, 152 p. [in Ukrainian].
4. Scientific and Practical Commentary to the Criminal Code of Ukraine (3rd edition, revision and supplement) / editors P.P. Andrushko, V.G. Goncharenko, E.V. Fesenko. Kyiv: Alerta, CST; Center for Educational Literature, 2009. 964 p. [in Ukrainian].
5. Scientific and Practical Commentary of the Criminal Code of Ukraine / editor S.S. Yatsenko. Kyiv: ASK, 2005. 848 p. [in Ukrainian].
6. The Criminal Code of Ukraine: scientific and practical comment: in 2 books. Vol. 1: General part / Y.V. Baulin, V.I. Borisov, V.I. Tytiugin, etc.; editors V.Y. Tatiy, V.P. Pshonka, V.I. Borisov, V.I. Tiutiuhin. Kharkiv: Right, 2013. 376 p. [in Ukrainian].
7. *Naumov, O.O.*, 2015, Zvil'nennya vid vidbuvannya pokarannya z vyprobuvannyam vahitnykh zhinok i zhinok, yaki mayut' ditey vikom do semy rokiv "Exemption from Serving a Sentence with a Trial of Pregnant Women and Women Having Children under the Age of Seven Years Old: thesis... Cand. of Law, Zaporizhia, 239 p. [in Ukrainian].
8. "Scientific and Practical Commentary of the Criminal Code of Ukraine" / editors M.I. Melnyk, M.I. Khavroniuk. Kyiv: Dakar, 2018. 1360 p. [in Ukrainian].
9. *Merkulova, V.O.*, 2015, Zvil'nennya vid vidbuvannya pokarannya vahitnykh zhinok i zhinok, yaki mayut' malolitnikh ditey: okremi aspekty vdoskonalennya chynnoho kryminal'noho zakonodavstva. "Exemption from Serving the Sentence by Pregnant Women and Women Having Young Children: Several Aspects of an Improvement of the Current Criminal Law", South Ukrainian Legal Magazine 2, 24–30 [in Ukrainian].
10. *Petrova, I.A.*, 2005, Otsrochka otbyvaniya nakazaniya beremennym zhenshchinam i zhenshchinam, imeyushchim maloletnikh detey. Prorogation from Serving of Pregnant Women and Women Having Children": thesis ... cand. of legal sciences, Moscow, 221 p. [in Russian].
11. *Sabanin, S.*, 1993, Otsrochka otbyvaniya nakazaniya po st. 462 UK. "Prorogation from Serving under Art. 462 UK", Soviet Justice 13, 19–20 [in Russian].
12. "About Scientific, Scientific and Technical Activity": Bill of Ukraine dated December 13, 1991 No 1977-XII. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1992. No 12. Art. 165 (expired) [in Ukrainian].
13. Dictionary of the Ukrainian Language: in 11 books / editors: I.K. Bilodid (Head) Academy of Sciences of the USSR; Institute of Linguistics named after O.O. Potebnia, 1970–1980. Vol. 6, Kyiv, 1975, 832 p. [in Ukrainian].
14. Archive of the Appellate Court of the Volyn region. Case number 1–154/11. [in Ukrainian].
15. Dictionary of the Ukrainian language: in 11 books / editors. I. K. Bilodid (Head, etc.); Academy of Sciences of the USSR; Institute of Linguistics named after O.O. Potebnia, 1970–1980. Vol. 10, Kyiv, 1979, 658 p.
16. Archive of the Appellate Court of the Volyn region. Case number 0308.9047.2012 [in Ukrainian].
17. Practice of Application of the Provisions of the General Part of the Criminal Code of Ukraine by the Supreme Court of Ukraine / compiler O.P. Gorokh; editor A. Muzika, Kyiv: Center of Educational Literature, 2017, 524 p. [in Ukrainian].

UDC 343.28

O.P. Gorokh,Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Criminal and Criminal Procedural Law
of the National university “Kyiv-Mohyla Academy”, Kyiv**BASES AND CONDITIONS FOR THE RELEASE FROM
SERVING A SENTENCE WITH PROBATION
OF PREGNANT WOMEN AND WOMEN HAVING CHILDREN
AGE TO SEVEN YEARS**

Paper investigates issues of release from serving of punishment with the probation of pregnant women and women having children under age seven (Article 79 of Criminal Code of Ukraine). Theoretical and applied issues of definition of the bases and conditions of release from serving of punishment with the probation of women of this category are covered.

On the basis of studying of the legislation and special literature the conclusion is drawn that the bases of release from serving of punishment with the probation of women is an establishment of a condition of pregnancy of the woman by court or presence at the woman of children under age seven years. Conditions – the specific circumstances of business characterizing severity of the committed crime, the personality guilty other facts of the case and which allow court to decide (taking into account a possibility of performance by the woman, requirements specified in Part 5 of Article 79 of Criminal Code of Ukraine) the positive decision on application concerning the woman of Part 1 of Article 79 of Criminal Code of Ukraine.

For the purpose of elimination of ambiguous application of Part 1 of Article 79 of Criminal Code of Ukraine UK by vessels specific proposals on improvement of the criminal legislation are stated.

For justification of the received conclusions 608 judgments made by courts of Ukraine during 2006-2018 in which vessels concerning the condemned women resolved an issue of application of Article 79 of Criminal Code of Ukraine were studied. Studying of court practice showed that release from serving of punishment with the probation is applied mainly to the condemned women, which: voluntarily paid sustained losses (eliminated the done harm) and the victims do not insist on strict punishment; did not cause crime execution of heavy consequences; carried out at crime execution in partnership an inactive (minor) role; admitted guilt and really frankly regretted; actively promoted crime detection; works (training) is positively characterized at the place of residence; work (study); have young age; suffer on different diseases.

Examples from court practice showed law enforcement problems in this sphere.

Keywords: release from serving of punishment with the probation of pregnant women and women having children under age seven years; bases release from serving of punishment with the probation of pregnant women and women having children under age seven years; conditions release from serving punishment with the probation of pregnant women and women having children under age seven years.

Отримано 04.05.2018